

Кожна друга дитина віком від 13 до 15 років - приблизно 150 мільйонів дітей у світі - повідомляють, що зазнавали насильства з боку однолітків в школах або поблизу школи. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) Україна посідає четверте місце серед країн Європи за рівнем прояву булінгу серед дітей [5].

Булінг охоплює нерівність сили та влади, що приводить жертву в стан, у якому вона не здатна ефективно захищатися від негативних дій. Це і є відмінною рисою булінгу від простого конфлікту. В конфлікті учасники рівні, а в булінгу жертва завжди виявляється слабшою, їй важче себе захистити, проти неї може виступати група. Ще одна характерна риса боулінгу – він передбачає свідому поведінку, спрямовану на те, щоб завдати шкоди та страждання іншій людині [3].

Спираючись на ствердження доктора філософських наук, професора В.О. Лозового, під моральним злом розуміється все те, що перешкоджає єднанню людей, гармонізації суспільних відносин. Це насильство і злочинність, скупість і грубість, байдужість до інтересів людини і суспільства, крайні форми егоїзму, агресивність, підлість [6, с. 85].

А повертаючись до визначення терміну «Булінг», ми з усією впевненістю можемо стверджувати, що він є чистим проявом морального зла, в якому є прояв скупості, грубості, байдужості до інтересів людини і суспільства, егоїзму, агресивності, підлості і жорстокості у відносинах з іншою особистістю та оточуючим суспільством.

Література:

1. Малахов В. А. Етика: Курс лекцій. Навч. посібник. 5-те вид. К.: Либідь, 2004. 384с. URL: Кодекс України про адміністративні правопорушення
2. Каблюк В. В. Булінг як актуальна соціально-педагогічна проблема. Чому діти стають булерами? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vseosvita.ua/library/buling-ak-aktualna-socialno-pedagogicna-problema-comu-diti-staut-bulerami-197921.html>
3. Булінг, або шкільне цькування: налякати поліцією не вдасться, що ж робити? [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.radiosvoboda.org/a/28886363.html>
4. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/protidiya-bulingu>
5. Етика: Навч. посіб. / В.О. Лозовой, М.І. Панов, О.А. Стасевська та ін.; За ред. Проф. В.О. Лозового. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 224 с. – Бібліогр. С. 219 – 221., с. 85

Моральне зло як індикатор розвитку культури

*Світлана ЧМИХУН, доцентка, кандидатка філософських наук,
Іван НОСЕНКО, здобувач освіти
Національного аерокосмічного університету ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

Здатність людини розрізняти добро і зло – фундамент моральності. Соціально-філософське дослідження феноменів добра і зла дає змогу осмислити їх як механізми взаємозв'язку людини зі світом, зрозуміти, що вони позначають не тільки етичну грань активності людини, а й ставлення людини до самої себе, природи, соціального. Як відправну точку для роздумів використаємо ідею про

те, що шлях до розуміння людини проходить через ті її дії, які найближчим чином відносяться до досконалості. Можливості людського роду розкриваються яскраво у злетах наукової думки, служінні людям, справі, у самовідданій і жертвній любові. У чаші Сократа з цикутою і його останніх словах до афінського суду: «Але вже пора йти звідси, мені – щоб померти, вам – щоб жити, а що з цього краще, нікому невідомо, крім бога» (Платон, «Апологія Сократа»). У хресних муках Ісуса і його благанні в Гефсиманському саду: «Авва-Отче, Тобі все можливе: пронеси мимо Мене цю чашу!... А проте, не чого хочу Я, але чого Ти...» (Від Марка 14:36). Однак сутність виявляється не тільки у великому, а й у малому, не тільки в піднесеному, а й у низькому, не тільки в підйомах, а й у падіннях. Уся низка культурних символів і реальних людських доль утворює цивілізаційний контекст, без якого ідея людства залишилася б однобічною. І якщо соціальна утопія прагне перетворити світ, маючи перед собою тільки світлі, але не темні сторони людського образу, на неї чекає трагічний провал. «Загальна історія безчестя», яку свого часу задумав скласти аргентинський письменник Х. П. Борхес, не менш важлива для самосвідомості людства, ніж історія чесноти. Розуміння будь-якого феномена, а тим паче такого складного, як людина, формується не якоюсь однією культурною течією, а всією культурою загалом. Це повною мірою стосується і проблеми зла. Розвиток людської цивілізації не спрямований до наперед заданої мети, а досліджує різні шляхи, одні з яких ведуть до загибелі, а інші можуть мати перспективу. У поняттях добра і зла людині розкривається суперечливість її існування. Культура загалом і моральність як її особливий зріз – це вироблений і постійно розвинутий людством засіб освоєння світу. Людство робить світ своїм, перебудовуючи його відповідно до власних потреб, але також змінюючи і себе відповідно до властивостей світу. Наявність протилежностей сама по собі не є ні злом, ні благом для людства. Зло – це таке взаємовідношення протилежностей, що має руйнівне значення для людини (її душі, тіла, середовища існування) і людства (системи вузлів, що зв'язують людей у єдине ціле, яке можна уявити як «ноосферу», як у В.І. Вернадського). Моральне зло коріниться у людській суб'єктивності, воно нерозривно пов'язане з індивідуальною провиною, свободою та відповідальністю. Це таке використання свідомості та волі, яке руйнує людину і світ. У феномені морального зла відбувається самознищення людського в людині. Як зазначає вітчизняний філософ Андрій Морозов, першопричини зла – «у втраті духовності, у ціннісному спустошенні людини та її розлюдненні, оскільки свобода від духовного означає саморуйнування людського зсередини. Наші сучасники охоче вірять у різні маніпулятивні контенті, що досягаються з активним використанням інформаційних технологій... У даному контексті логічно вживається поняття «кенозис духу», що означає позбавлення здатності бачити духовне в усій його повноті й характеризується «ціннісною сліпотою» [1, с. 4].

Різні способи ставлення людини до світу висвітлюють різні грані зла. В емоційно-почуттєвому відношенні зло виступає як неприємне, таке, що викликає страждання або страх. У практичному відношенні воно набуває вигляду шкоди.

Для естетичного споглядання воно перетворюється у форму потворного. Аморальність є тим негативним змістом, який виникає і долається в моральному освоєнні світу, постаючи перед нами у вигляді несправедливості, безсоромності. Подібно до всієї культури мораль внутрішньо суперечлива. Вона наказує бачити в іншій людині засіб для вдосконалення своїх власних здібностей, джерело користі або радості і, водночас, мету саму по собі, тобто дозволяє використовувати людину і водночас вимагає служити їй. З цієї причини моральне зло не є чимось зовнішнім стосовно культури і моральності. Воно є наслідком суперечливості самої культури і самої моралі, дисонансу, антагонізму між їх різними функціями, елементами і тенденціями.

Література:

1. Морозов А. Зло: метафізичні та богословські виміри : монографія / А. Морозов. – Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2018. –256с

Морально-етичні проблеми генетичних маніпуляцій геному людини

Єгор РОЗМАРИЦЯ, здобувач освіти

*Науковий керівник – Ірина УШНО, канд. філос. наук, доцентка
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

У світі існує більше 6000 генетичних захворювань, серед яких фібродисплазія, фатальне сімейне безсоння, прогерія та інші. Ці хвороби невиліковні, а більшість людей, які їх мають, живуть від декількох місяців до декількох років. Всього лиш 600 видів генетичних захворювань піддаються лікуванню. Здавалося б, на сьогоднішній час, рішення просте – просто редагувати гени за допомогою простої та дешевої технології CRISPR–Cas, однак світова спільнота виступає проти застосування цього методу. Давайте ж розберемось чому.

CRISPR – це свого роду «біологічна система оборони», яку виявили у бактерій. Вона дозволяє бактеріям «запам'ятовувати» частини генетичної інформації вірусів, з якими вони стикаються. Вчені адаптували CRISPR-Cas для редагування генетичної інформації в інших організмах, включно з людиною. Вони створюють спеціальні молекули-нитки (RNA), які «направляють» Cas до конкретної ділянки ДНК, де потрібно внести зміни. Коли Cas досягає цільової ділянки ДНК, воно може «вирізати» або «замінювати» гени.

Здавалось би, проривна технологія, але згадайте історію Луїзи Браун – перша людина в світі, вирощена в пробірці за допомогою ЕКЗ (штучне запліднення). Це зараз ЕКЗ сприймається нормальною процедурою, що дає змогу бездітним людям завести дитину, але в далеких 1970 – 1980-х роках це було дикістю. Суспільство обурилось тим, що лікарі «грали у Бога» та займались «протиприродними заняттями». Попри обурення, ця процедура сьогодні є провідною у медичній сфері, майже 6% японців – люди з пробірок.